

DE RE MILITARI CIII

Брой 103

DE RE MILITARI

Журнал за конфликтите в Леванта и Магреб

Автори: Руслан Трад, Александър Стоянов, Венцислав Божев

Място на издаване: София, България

Дата на издаване: 12.10.2018

Сайт на авторите:

www.ruslantrad.com, www.historyofwars.net

Сайт на журнала:

www.remilitari.wordpress.com

Facebook страници:

<https://www.facebook.com/hystoryofwars>

<https://www.facebook.com/intidar.blog.and.news>

<https://www.facebook.com/deremilitari>

Контакти:

ruslantrad@gmail.com

klubvoennaistoria@gmail.com

v.bozhev90@gmail.com

За заявки за изготвяне на детайлни карти: klubvoennaistoria@gmail.com

ISSN 2367-9476

АВТОРИТЕ

РУСЛАН ТРАД

Журналист на свободна практика с фокус върху Близък изток и Северна Африка. Създател на първия български блог за Близък изток, Intidar, както и на организацията Форум за арабска култура. Водил е лекции за политически движения и процеси в Близкия изток в аудитории на Софийски университет, Нов български университет, Червената къща и Дипломатически институт към МВнР. Пътува често в Близкия изток, като публикува репортажи от Ливан, Югоизточна Турция, Тунис, Ирак и Сирия, а през 2014 заснема филм в Иракски Кюрдистан на фронтовите линии с „Ислямска държава“.

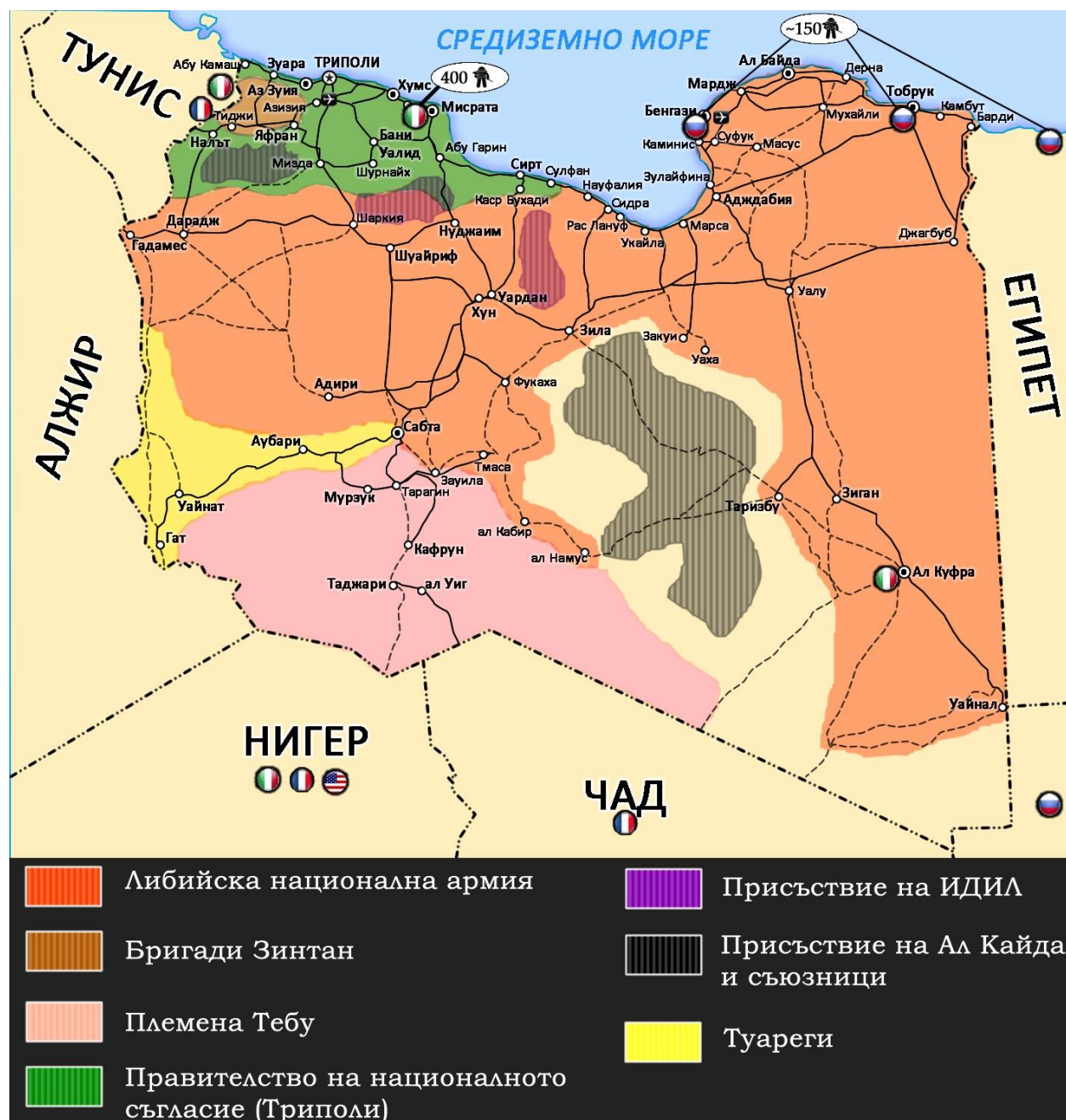
АЛЕКСАНДЪР СТОЯНОВ

Историк и журналист, доктор, а преди това и *magister cum laude* от Лайденския университет в Нидерландия. Отговорен редактор и създател на списание “Военна История” и съосновател на “Клуб Военна История”. Автор на множество публикации, посветени на различни проблеми от военната и политическата история на Европа и Близкия Изток. Автор на единствените подробни карти на български език, проследяващи конфликтите в Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Нигерия, Афганистан и Сомалия.

ВЕНЦИСЛАВ БОЖЕВ

Политолог и експерт в областта на международните отношения с богат опит в анализа на европейските политически процеси, както и на динамиката на отношенията в Близкия изток и постсъветското пространство. Автор на множество материали и академични текстове по въпросната тематика. Участник в международни изследователски проекти и теренни проучвания в Близкия изток.

РУСИЯ РАЗПОЛАГА СИЛИ В ЛИБИЯ

В специален материал, публикуван на 9 октомври, руската медия РБК потвърди, че Русия е разположила контингент от няколко десетки бойци от СПЕЦНАЗ и ГРУ, които действат като съветници и инструктори за армията на маршал Халифа Хафтар в Източна Либия. Информацията

бе първоначално разпространена от британското издание The Sun, но в последствие бе потвърдена и от руски източници.

Припомняме, че Русия подкрепя Либийската Национална армия (ЛНА) на Хафтар още от 2015 г., като до момента Москва оказваше финансова и логистична подкрепа. През 2017 г. се заговори за разполагане на руски военни в бази на територията на Египет и за употреба на дроне и ВВС в подкрепа на ЛНА.

В момента Русия открито сътрудничи със силите на Хафтар, които са най-голямата фракция в рамките на Либийската гражданска война. Освен военните инструктори, Русия разполага и с два военни обекта в Тобрук и Бенгази, които в момента се охраняват от бойци на ЧВК Вагнер. Смята се, че руското военно присъствие е пряко свързано с интересите на Москва за добив на нефт и природен газ в богатите находища южно от Бенгази.

Британските власти, цитирани от The Sun са заявили, че освен енергийните интереси, Русия ще търси вариант за пряко влияние върху миграционния поток към Европа. припомняме, че Либия е една от основните дестинации, през които мигранти от Африка се опитват да преминават в Европа.

През последните две години, Франция и Италия полагат сериозни усилия за да гарантират, че в Либия ще се появи единно правителство, което да спре мигрантския поток. Намесата на Русия може сериозно да дестабилизира опитите на ЕС да наложи политическо решение за войната в Либия. Москва несъмнено ще потърси възможност да използва кризата както за реализиране на собствените си икономически цели (природни ресурси, износ на оръжие, муниции и военна техника), така и за да окаже допълнителен социален и политически натиск над Европа посредством мигрантския въпрос.

Припомняме, че Русия използва заплахата от мигрантска вълна като претекст за финансиране и създаване на анти-мигрантски, „патриотични“ организации в редица европейски държави, сред които и България.

АНАЛИЗ: РУСИЯ И НОВАТА АРМИЯ НА АСАД

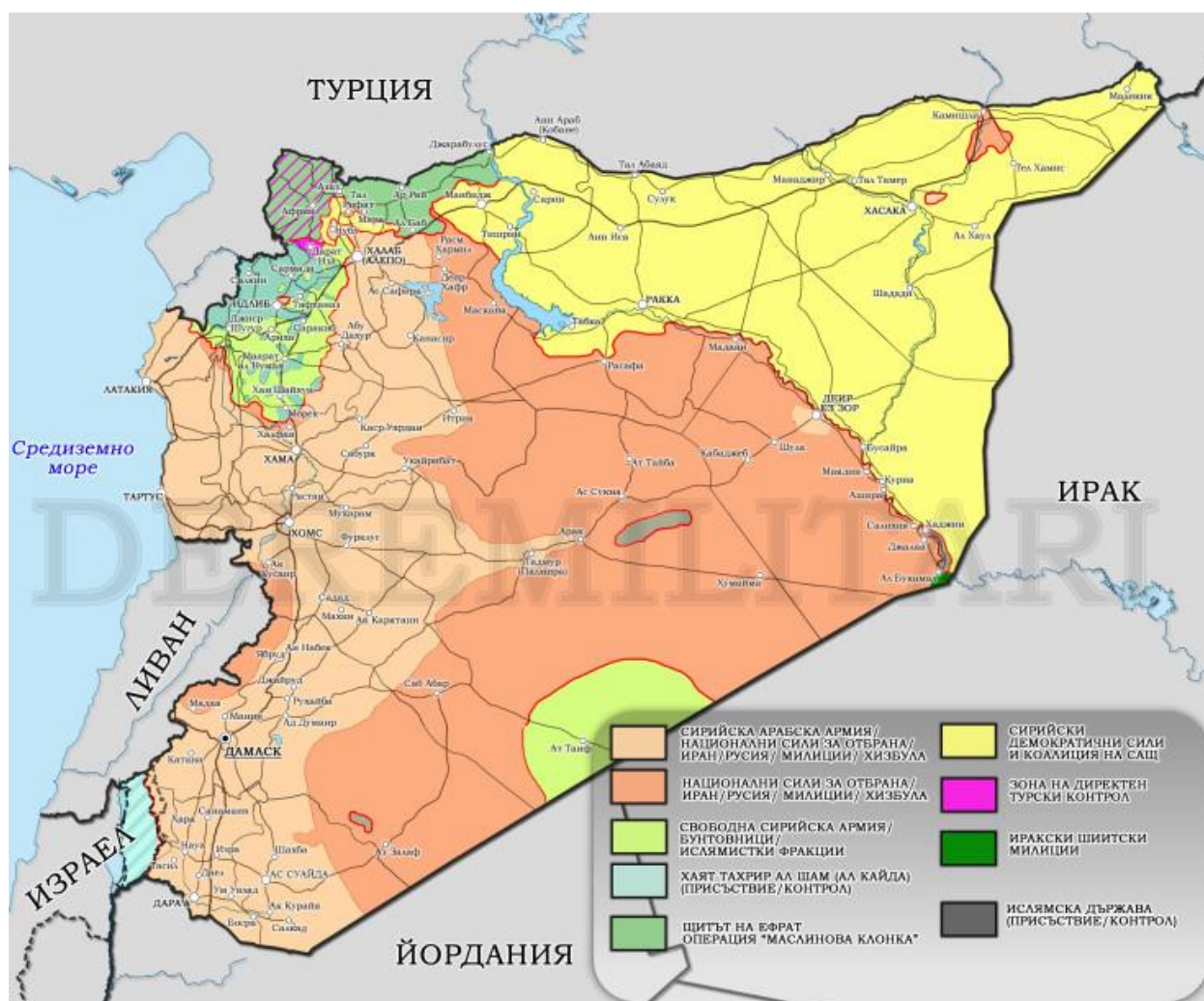

В началото на септември, 2015 г., Русия се включи във войната в Сирия. Според доклад на Министерство на отбраната на РФ, сирийската армия е била на около две седмици от тоталния колапс. Дори и да пренебрегнем подобна оценка като твърде изопачена през руската призма, общите заключения, с които Шойгу запознава Путин, са верни.

Режимът на Асад, който Русия дипломатически крепи още от 2011 г., е на път да рухне под напора на бунтовническите сили, ислямистките милиции и излязлата извън контрол „Ислямска държава“. Москва вече е инвестирала значителни суми в доставка на оръжие, изпращане на наемници и политически борби със САЩ в рамките на ООН. Връщане назад няма. На 1 ви септември руските ВВС се включват открито в конфликта, последвани двадесетина дни по-късно и от сухопътни войски. От тогава до сега, Русия и нейният сирийски контингент, са незаменима част от борбата на Асад за възстановяване на довоенния ред в Сирия.

Днес, три години по-късно, руската намеса без всякакво съмнение се превърна в най-ключовия фактор за развитието на гражданската война

до момента. С помощта на около 7000 военнослужещи и полицаи, и над 6 000 наемници, както и на значителен обем военна техника, Русия спечели за Асад не просто необходимите глътки въздух, но и свободно пространство, в което режимът да се опита да ревитализира своята армия, която практически беше престанала да съществува заради дезертьорства и военни действия на бунтовниците.

От Москва си направиха сметките добре – само за 2016 и 2017 г., Русия е реализирала около \$7 000 000 000 от продажбата на оръжие за сирийската армия. Ежемесечно се сключват сделки за доставяне на самолети, оръжия, припаси, муниции и екипировка. Отделно от това, Русия доставя по около 1 500 000 тона жито годишно, без да броим правото на добив на нефт, газ и фосфати. От чисто стратегическа гледна точка, руската армия реализира и своего рода обучение в

реални условия за своите военнослужещи – по данни на МО на РФ, общо 63 000 военнослужещи са преминали на ротационен принцип през Сирия. Въпреки това, Москва има още на къде да развива своето влияние.

Сирия тепърва ще се превръща в златна мина за извличане на дивиденди. Рухналата икономика, инфраструктура и въоръжени сили вече привличат като лешояди фирми от изток и запад, които се надпреварват да получат дял от бъдещия инвестиционен пай.

Ако все пак успее да доведе войната до край в който остава на власт, Асад ще трябва да приватизира цялата държава на частно, за да успее да я възстанови от войната, чийто щети се оценяват на ок. 226 милиарда долара, но на практика трудно подлежат на финансова оценка.

Турция, Иран, Русия, Китай, Великобритания, САЩ, Франция и Германия вече заявиха своите апетити. От фактическия изход от конфликта ще зависи кои държави ще получат основни дялове в отделните части на Сирия. САЩ, които през тази година заделиха 15 милиарда долара за войната в Сирия, са също толкова твърдо решени да опазят интересите си, колкото и Иран, чийто инвестиции в каузата на Асад подлежат на различни оценки, но вероятно са от порядъка на 10-15 милиарда годишно (или между 70 и 100 милиарда долара от началото на войната в Сирия).

В тази изключително конкурентна среда, Русия тепърва ще трябва да се бори, за да извлече лъвския пай от бъдещото преразпределение на богатата в Сирия. В Москва правилно се досещат, че един от основните способности в тази насока, е да се сложи под плътно руско влияние действащата правителствена армия. Проблемът в случая е, че от действащата армия не е останало много.

През 2016 г., под егидата на Русия, сирийските правителствени сили, използвайки принуди, заплахи и обещания, се заеха да формират Пети корпус на сирийската армия. Останалите четири бяха повече или по-

малко унищожени към този момент, а остатъците от IV корпус на практика служеха (и служат) повече на Иран, отколкото на Асад.

Цялостната картина не бе розова. Пети корпус бе използван неуспешно по време на офанзивите в провинциите Алепо, Хама и Ракка през 2017 г., а в следствие понесе значителни жертви по време на кампанията в Дейр ез Зор. Въпреки че се командваха от руски офицери, новите сирийски войници (повечето от които деца и старци), се представиха плачевно и се наложи Москва да праща на терен наемниците от Вагнер и про-руските бригади на Сухайл ал Хасан (т.нар. „Тигри“), за да може да се закърпи положението, особено след като през пролетта на 2017-та година Ислямска държава успява временно да си върнат Палмира и да обсадят Кариятайн.

Именно неуспехите на наборната политика наложиха Москва да активизира своите инвестиции във вече съществуващи структури в и около Сирийската арабска армия. През 2017 г., Москва категорично засили подкрепата си за Сухайл ал Хасан. Руско оръжие, военни съветници и средства потекоха към „Тигрите“, които се превърнаха в парадна фасада на про-правителствените успехи.

От командването на руските сили в Сирия се постараха Тигрите да присъстват в предните редици на всички големи и успешни офанзиви – Алепо, Идлиб, Дейр ез Зор, Дамаск, Дараа и Каламун. Същевременно, онези райони, в които не се очакваха бляскави победи, бяха оставени на про-иранските милиции (операциите срещу ИД в пустинните зони по протежение на иракската граница).

Скорошно разследване показва, че Русия внимателно и целенасочено работи за циментиране имиджа на Сухайл като естествена противотежест на про-иранските лидери на милициите, подкрепящи режима на Асад.

Освен с подкрепа за „Тигрите“ и свързаните с тях „Пустинни ястреби“, Русия се насочи и към подкрепа и укрепване на т.нар. Национални сили за отбрана (НСО).

НСО се появиха като конгломерат от про-правителствени милиции, чиято цел бе да се унифицира и улесни тяхното управление. Под шапката на армията, НСО придобиха статус на почти интегрирана в армията част. Именно такава е и целта на Русия, чийто военни добре разбират какви са рисковете пред Дамаск в случай , че над разнообразните милиции не бъде наложен стриктен контрол.

Този процес е и тясно обвързан със стремежа на Москва да изтръгне колкото се може повече милиции от сферата на контрол на Иран – безспорният господар на про-правителствените паравоенни части.

От Техеран съвсем не бездействат. Неколцина висши сирийски генерали и висши офицери, които се изказваха за по-самостоятелна политика на Дамаск, загинаха при поредица инцидентни. Пак по същия начин си отиде и командирът на Пети корпус – генерал лейтенант Валерий Григориевич Асапов. Разследване на РИА показва, че местоположението му е „изтекло“ като информация към Ислямска държава. Единствените други бойци в сектора, освен Тигрите, руските наемници и „Ловците на ИДИЛ“, бяха милиции верни на Иран.

„Ловците на ИДИЛ“, подобно на „Тигрите“, се превърнаха в елитно подразделение, уж действащо като част от САА, но фактически, тези бойци са наемническо звено, екипирано, тренирано и финансирано от Русия. Руснаци са и немалка част от бойците в него, а редом до тях служат и сирийци и наемници от различни части на Азия.

Създаването на подобни елитни звена, които да бъдат както ефективни бойци, така и медийни звезди, е част от активната пропагандна политика на Москва, която се стреми да превърне своите протежета в хедлайнери на про-правителствената кауза. За това си има основателна причина. Стратезите на Кремъл добре осъзнават, че единственият шанс да контролират Асад и да контрират Иран при евентуален завършек на конфликта е, ако на страната на правителството в Дамаск има силна, единна и ефективна редовна

войска, която да е пряко подчинена на сирийското правителство и да бъде зорко напътствана от руски военни съветници.

Следваща ключова стъпка в политиката на Москва би следвало да е привличането на големите племенни групи, живеещи по поречието на р. Ефрат.

Именно на тях се крепи властта и легитимността в централна Сирия – както по времето на Хафез Асад, така и в последствие при сина му Башар, и дори при управлението на Ислямска държава над тези територии. Днес, голяма част от тези племенни съюзи са склонни да подкрепят режима в Дамаск, а в лицето на шиитите от Иран виждат естествен враг и заплаха за своето съществуване. В случай, че желае да постигне траен успех срещу интересите на Техеран, Русия ще трябва да потърси взаимодействие с клановете.

Не на последно място, Кремъл ще трябва да се справи и със самия Асад, който е здраво затънал в политическия слалум между Москва и Техеран.

Башар Асад и неговата олигархическа клика правят всичко възможно, за да лавират между Русия и Иран, но опциите им стават все по-ограничени. Режимът вече дължи грамадни суми на основните си съюзници. Благодарение на заселническата политика и раздаването на отнетите от бежанците земи, Дамаск успя да възнагради и засели огромен брой шиитски бойци от милициите в стратегическите зони около Дамаск, Хама и Хомс. Въпреки това, оглавяваното от алеуитите правителство може да се окаже в изключително сложна ситуация, в която доскорошните единоверци са по-склонни да служат на чужда страна, отколкото на самата Сирия.

В този смисъл, пред Асад стои императива да поддържа непрекъснат еквилибриум между Иран и Русия. Тъй като и двете страни дърпат кошницата в своята посока, може да се окаже, че съвсем скоро Сирия ще бъде разкъсана, а плодовете на победата ще се разсипят в прахта.

СВАЛЕНИЯТ ИЛ-20 НЯМА ДА ПРОМЕНИ ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ИЗРАЕЛ И РУСИЯ

Датата 17 септември се оказа изпълнена с динамика и важни събития, свързани с Близкия изток. На първо място, Русия и Турция постигнаха важно споразумение, което поне за момента успокоява напрежението трупано в провинция Идлиб и отлага една потенциално разрушителна правителствена офанзива. Само няколко часа по-късно израелските ВВС нанесоха удар срещу правителствени цели в северната част на Сирия, като в резултат от това, в крайна сметка жертви се оказаха 15 руснаци.

ИНЦИДЕНТЪТ

Какво се случва все пак в нощта на 17 септември? Четири израелски изстребителя Ф – 16 нанасят въздушен удар срещу правителствен склад (вероятно предоставен за ползване на Иран) в околностите на Латакия, където е имало складирани оръжия, предназначени за Хизбула и износ в посока Ливан.

Като отговор на атаката, сирийската противовъздушна отбрана се активира, изстрелвайки неизвестен брой ракети от своите зенитни комплекси съветско производство С – 200. Една от тези ракети по погрешка удря руски разузнавателен самолет Ил – 20 и го сваля в Средиземно море на около 30 км. от бреговете на Латакия. Всички 15 членове на екипажа на самолета загиват.

РЕАКЦИИТЕ

Първоначалната реакция в Москва разбира се бе да бъде обвинен Израел за инцидента, чрез „умишлено създаване на опасна ситуация за всички кораби и самолети в този район“. Казано с други думи, израелските пилоти са употребили нечестни прийоми, използвайки беззащитния руски самолет и неговия екипаж като жив щит и прикритие.

Малко по-късно президентът Путин смекчи тона спрямо Тел Авив, определяйки ситуацията като „трагично стечение на обстоятелствата“, нямащо нищо общо с инцидента от 2015 г., при който Турция целенасочено свали руски самолет.

В Израел също бяха показани знаци на съжаление за случилата се трагедия. Премиерът Беньямин Нетаняху лично проведе телефонен разговор с Путин, за да изрази съболезнованията си и да обвини сирийската армия, която чрез своята безразборна и неадекватна реакция, реално се явява истинският отговорник за случилото се. Според версията на властите в Тел Авив, по времето когато техните изстребители са извършили атаката, в района на операцията не е имало руски самолет, а сирийската отбрана се е активирала и нанесла удара върху Ил- 20, едва когато четирите Ф – 16 вече са били обратно в израелското въздушно пространство.

На лице са две взаимоизключващи се версии, които няма как да бъдат едновременно верни. Едната страна при всички положения прикрива истината. Това, което е ясно със сигурност е, че Русия не е активирала своите зенитни комплекси С – 400, разположени около базите в Хмеймим и Тартус, както и че вероятността да бъде свален руски

самолет от приятелски огън, щеше да бъде доста по-малка, ако Сирия разполагаше с модерна противовъздушна отбрана.

ПОСЛЕДСТВИЯ

По всяка вероятност, случилото се с руския Ил – 20 наистина може да бъде отчетено като нещастен случай, породен от комбинацията между неадекватни действия на сирийската армия, съчетани с употребата на морално остарели военни технологии.

В никакъв случай няма да се развалят и установените отношения между Русия и Израел. Показателно за това са и реакциите на Путин и Нетаняху. Двете държави от години поддържат стабилни икономически и финансови взаимоотношения, основани на голямото руско езично малцинство в Израел, както и на не малкото заможни евреи бизнесмени, които живеят в Русия. Не бива да се пропуска и фактът, че Русия е най-големият доставчик на горива за Израел.

Във външнополитическо отношение Москва и Тел Авив поддържат добри контакти, основани на прагматизъм и до колкото е възможно – общи интереси. Преди всичко и двете държави имат еднакви цели във връзка с ограничение на разпространението на радикалния ислямизъм и тероризма.

По отношение на Сирия, макар и с неохота, Израел вероятно ще се примири с оставането на власт на президента Асад, като в замяна на това руснаците поемат ангажимента да ограничат влиянието на Техеран и както е видимо и през последните години, ще продължат да си затварят очите за израелските удари срещу цели на Хизбула и Иран.

В интерес на истината точно, за да бъдат избегнати подобни инциденти, между Москва и Тел Авив бе създаден канал за комуникация. В рамките на последните три години премиерът Нетаняху пътува не по-малко от седем пъти до Москва, за да си осигури мълчаливото руско съгласие за безпрепятствено действие на израелските ВВС над територията на Сирия. На по-ниско равнище пък,

израелски служители по сигурността предоставяха информации на своите руски колеги кога и къде ще бъдат нанасяни удари.

Все пак, руското правителство няма как да остави без каквито и да е последствия смъртта на 15 руски граждани. Именно в тази връзка непосредствено след инцидентът Москва обяви, че ще предостави на сирийската армия зенитно-ракетни системи С – 300 от по-ново поколение. Факт, с който Израел определено ще трябва да се съобрази следващия път когато реши да атакува цели в Сирия.

ЗАЩО РУСИЯ ДОСТАВИ С-300 В СИРИЯ?

Доставянето на руските ракети С-300 беше извършено с впечатляваща бързина и логистика, само в рамките на две седмици от инцидента със сваления от сирийските правителствените сили руски разузнавателен самолет, за който Русия обвини Израел. Бяха нужни седем полета на масивния Ан-124, за да бъдат превозени новите ПВО системи от Мурманск през Ирак и Иран в Сирия. Министърът на отбраната на Русия Сергей Шойгу обяви че С-300 са пристигнали успешно и до 20 октомври ще бъдат включени в съществуващата вече военновъздушна отбрана на Сирия.

Има множество въпроси за анализ около руските военни намерения, на които все още няма отговори. Тези С-300 най-новата версия на ракетите ли са? Ще има ли синхронизация между тях и по-старите ракети, с които разполагат силите на Асад? Колко всъщност са доставените батареи? Тъй като Русия вече оперира с много по-силните С-400, разположени в базата ѝ в Хмеймим, няма ли да има проблеми с радарите и възникването на грешки? Ще видим ли разполагане и на нова военна техника и оборудване, които да направят режима на Асад по-независим?

Изненадващата бързина, с която руснаците действат също повдига много въпроси. Дори големи военни сили като Русия трябва да изчакат, докато тези системи бъдат подготвени – те не си лежат на пода в някоя база, готови за използване, а е нужно време, докато са готови за употреба. Няма как Кремъл да е отделил С-300 от проблемните зони, където се конкурира с НАТО, така че явно ракетите са взети от складове или са били използвани наскоро, за да могат да бъдат доставени така бързо на хиляди километри от Русия до Сирия.

И тук идва въпросът за момента, в който тези ракети са разположени в Сирия с подобна експедитивност.

ЗАЩО МОСКВА БЪРЗА ТОЛКОВА?

В миналото Русия няколко пъти е споменавала за възможността да бъдат доставени С-300 на Сирия, но едва сега, когато беше свален Ил-20, Москва реши да действа решително под предлог, че ракетите ще затруднят израелските самолети да бомбардират цели на Иран и Хизбулла, както се случваше досега. Малко вероятно е обаче разполагането на С-300 да е наистина свързано с Израел, докато по-скоро има връзка с дългосрочното оставане на Русия в Сирия.

Военните анализатори са единни в мнението си, че С-300 няма да спрат Израел да бомбардира ирански цели в Сирия, но ще променят параметрите и стратегията на израелската армия. Израел има знанието, опита и оборудването как да се справи със С-300, но е важен фактът, че тези ракети ще представляват допълнителна защита, управлявана от руснаци. Именно заради това израелците ще се затруднят при ударите си, внимавайки да не поразят цел, на която са разположени и руски войници.

Пред Владимир Путин има и други възможни опции. В началото на месеца той отново заяви, че правителството на Асад е стабилизирано и всички чужди сили трябва да напуснат Сирия, но ако вярва, че Москва е изпълнила целите си и смята да се изтегли, защо ще рискува живота на още руски войници?

Краткият отговор е, че Путин не възнамерява скоро да се изтегля. Руската армия вече четири пъти заявява, че ще се изтегли от Сирия, само за да видим в последствие, че на мястото на около двеста напуснали войници са дошли четири пъти повече.

Да, режимът на Асад се чувства сигурен в Дамаск и възстанови поне официално контрола си върху немалка част от Сирия, но също така не може да игнорира паралелните войни, които се разгарят в момента около него. Не става дума само за сенчестия конфликт между Израел и Иран – Турция също е активен участник в Сирия и само сделката на Анкара с Русия за бунтовническата провинция Идлиб предотврати офанзивата, която Асад планираше там.

Споразумението за Идлиб влиза в сила на 15 октомври, но ситуацията изобщо не се е успокоила. Само преди дни сирийската държавна агенция САНА цитира Башар Асад, според който сделката за Идлиб е „само отлагане“ на офанзивата. Повече от ясно е, предвид политиката на режима и неговите военни цели, че битката за Идлиб ще се състои рано или късно, а това ще породви още един вътрешен конфликт. Под турска протекция е и голяма част от Северна Сирия, включително важни гранични пунктове, за които вече няколко пъти Москва претендира да бъдат предадени на сирийската армия, но без успех.

В Източна Сирия, на границата с Ирак, Русия и Асад трябва да внимават за други свои врагове с интереси в района. "Ислямска държава" се прегрупира. Джихадистите може и да са загубили голяма част от територията си около Мосул и Ракка, но все още разполагат с около 30 000 бойци в двете страни. В същото време, САЩ взеха решение да не изтеглят специалните си части, които работят с кюрдско-арабските Сирийски демократични сили по поречието на река Ефрат. Една голяма част на Сирия не е под контрола на Асад и неговите съюзници.

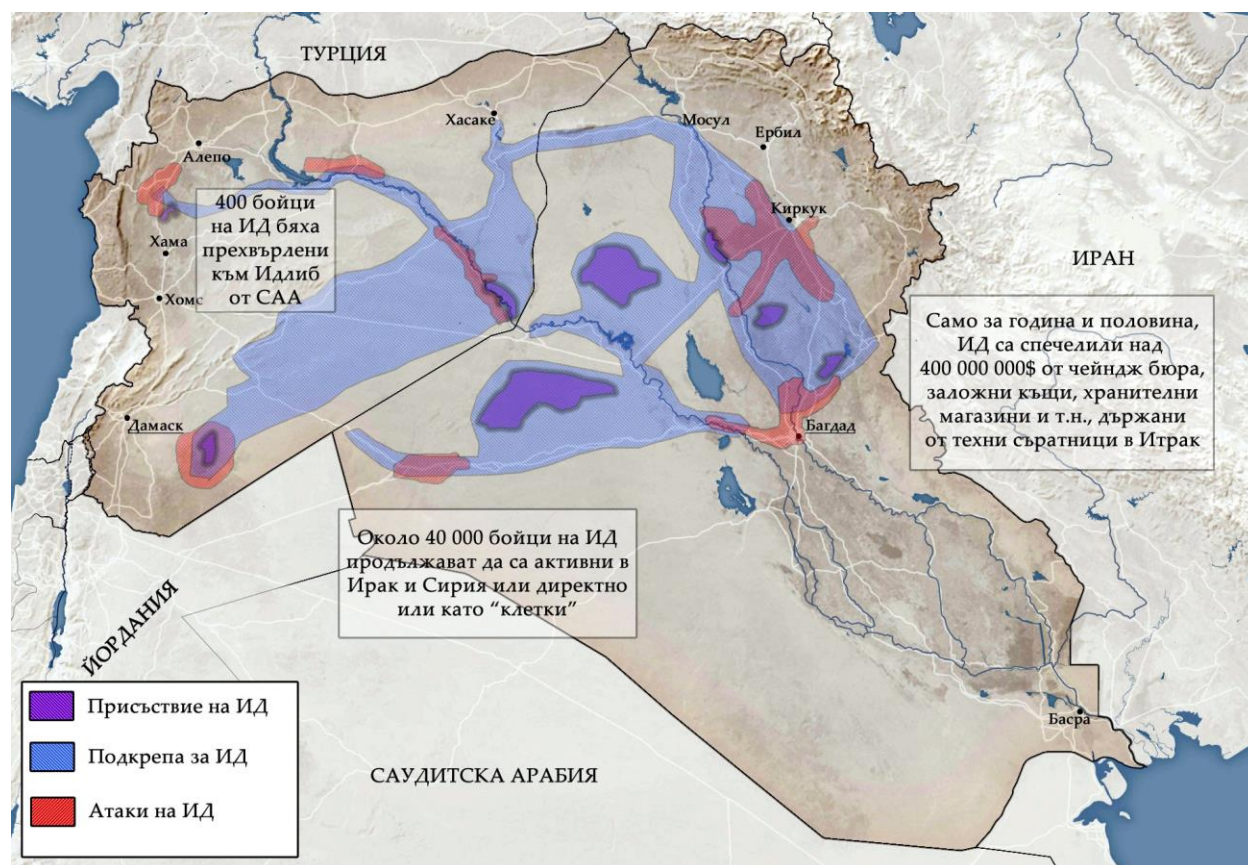
Путин, който се възползва майсторски от вакуума оставен от Обама в Сирия, за да подсигури своя клиент, едва ли ще направи грешката да излезе от Сирия и да създаде друг вакуум в силите.

Потенциалните последици от възможен вакуум бяха видени преди седмица, когато Иран изстреля без предупреждение към съюзника си, ракети към позиции в Източна Сирия, твърдейки, че атакува клетки на "Ислямска държава", отговорни за нападения в Иран и атентата в град Ахваз по време на военен парад, при който загинаха близо 20 души. Иран може да е съюзник на Русия в момента, но също така е и потенциален конкурент за контрол в Сирия.

Две натовски държави, САЩ и Турция, имат свои сили на терен, докато други две страни от Алианса - Франция и Великобритания - извършват въздушни удари по "Ислямска държава". Доставка на С-300 е най-вече сигнал, че Путин изгражда дълготрайна стратегия за Русия и смята

да затрудни всяка държава, която иска да установи своя зона на влияние в Сирия. С-300 нямат нищо общо със сваления Ил-20, нито с Израел, а с руските военни цели.

ИСЛЯМСКА ДЪРЖАВА ПРОДЪЛЖАВА ДА Е ЗАПЛАХА

Няколко европейски разузнавателни служби, в това число и у нас, посочват в свои доклади, публикувани през последния месец, че групировката "Ислямска държава" продължава да бъде заплаха не само за Близкия изток, но и за Европа. Извършени в Холандия и Германия арести на клетки на групировката сигнализират за готвени атаки.

По данните от доклади, "Ислямска държава" са прегрупирали силите си в Ирак и Сирия, въпреки всички усилия на водената от САЩ коалиция. Министерството на отбраната на САЩ съобщи още през август, че групировката разполага с до 40 000 бойци в Ирак и Сирия – няколко пъти повече, отколкото се предполагаше дотогава. Според американската армия, ИД са по-подготвени от Ал Кайда в Ирак – предшественика на ИД – в техния пик през 2006-2007 г., когато заради

атаки на джихадистите загинаха стотици цивилни и местни и чуждестранни войници.

В момента "Ислямска държава" провежда ефективна военна кампания за възвръщане на присъствието си в зоните, където има привърженици, докато в същото време набира средства за привличането на допълнителни бойци. Ако тази тенденция продължи, ИД биха могли да възвърнат до голяма степен силите си, с които заплашиха териториалната цялост на Сирия и Ирак, и се превърнаха в световна заплаха с атаките си в САЩ, Русия и Европа.

Данните на изследователите на ИД също потвърждават изводите на европейските разузнавателни служби, че "Ислямска държава" е върнала една немалка част от силите си. Докато медийното и политическо внимание е насочено към продължаващия конфликт в Сирия и Йемен, а също и към напрежението между Иран, Русия, Израел и САЩ, джихадистите се възползват от намалелите през последните месеци въздушни и сухопътни атаки срещу тях. Въпреки че САЩ и техните местни съюзници от кюрдско-арабските Сирийски демократични сили, атакуват ИД в Източна Сирия, групировката продължава да държи позиции около река Ефрат и Южна Сирия, а също и да увеличи атаките си на територията на Ирак.

"Ислямска държава" успява да финансира връщането на силите си и да подготви евентуални големи атаки и извън Близкия изток. Според наличните данни, групировката е изтеглила близо 400 милиона долара от Ирак и ги е инвестирала в легални бизнеси в Близкия изток и Северна Африка. Припомняме, че само до преди година, вероятните постъпления на ИД в Ирак от бизнес операции, бяха около 200 милиона, т.е. се наблюдава се двоен ръст на постъпленията.

Посредством отвлечения, рекет, трафик, кражби и пране на пари, ИД успява да запълни празнотите в хазната си и така да подкопае усилията както на местните власти, така и на коалиционните партньори в коалицията срещу ИД, в това число правителствата в Европа. Особено притеснителна е активността на джихадистите в трафика на наркотици,

който и през 2014 се беше превърнал в основен източник на пари. Само за изминалия месец, коалиционните сили са засекли няколко товари с каптагон и амфетамини в Южна Сирия, което говори за сериозна дейност на ИД в преноса и доставката на наркотици през Близкия изток.

Една от допълнителните дейности на джихадистите според докладите на европейските разузнавания, е бизнесът с коли. ИД работи с посредници, на които дава определена сума пари, за да отворят автокъща и по този начин не само да доставят превозни средства за целите на групировката, но и перат пари от нелегалната дейност. Смята се, че подобни мрежи за пране на пари включват обменни бюра, аптеки и магазини за електроуреди от Ирак до Северна Африка и Западна Европа.

Особено притеснителни са данните за използване на аптеки като прикритие на дейността на "Ислямска държава". В средата на септември тази година, джихадистите успяха да откраднат огромно количество медикаменти по време на нападение върху складове в близост до иракския град Киркук. Иракските власти предполагат, че тези медикаменти са пуснати в мрежата за разпространение като с парите ИД ще финансира своите операции. Свързването на дадена аптека с ИД е трудно именно защото групировката работи с широка мрежа от подставени лица и посредници, които рядко решават да съдействат на властите.

Разбира се, ИД може да извършва операции и атаки, само ако лидерството ѝ е способно да извършва контрол върху десетките хиляди бойци на групировката. Военната офанзива на коалицията срещу ИД успя да накара някои от клетките на организацията да потърсят убежище и да се скрият, като в момента не е ясно колко точно бойци са командвани директно от лидерството.

Докато някои анализатори смятат, че групировката по-скоро е загубила прекия си контрол върху симпатизанти и бойци, има най-малко четири сигнала за обратното.

Така например, на 20 юли ИД обяви създаването на две нови „провинции“ за Ирак и Сирия. Именно тези нови структури носят отговорност за атаките срещу цивилната и военна инфраструктура в Ирак и Сирия за последните месеци – средно между 5 и 6 атаки на ден от август насам.

През август Ирак обяви, че са извършени въздушни удари върху „командна структура“ на ИД в Сирия. Официални лица съобщиха, че ударите са предотвратили атаки с колани с експлозиви в Ирак. Ако това е така, означава, че групировката продължава да извършва трансгранични нападения и операции, въпреки всички усилия за тяхното предотвратяване.

Също през юли, ИД въведе нов формат при публикуването на новини за техни операции. Преди това, потвърждаването и поемането на отговорност за една или друга атака, лидерството оставяше на отделните структури. Стандартизацията в комуникацията показва централизирана медийна кампания и подобрена координация сред бойците на групировката.

И на последно място, но не по значение, ИД започна да издава нов тип ежеседмични доклади. Те съдържат детайли за атаките, извършени от групировката в Ирак, Сирия, Афганистан, Пакистан, Египет, Нигерия, Сомалия и Филипините. Това означава, че джихадистите остават напълно способни да извършват мониторинг на многобройните си дейност в няколко държави, а също и че техните регионални структури са напълно активни.

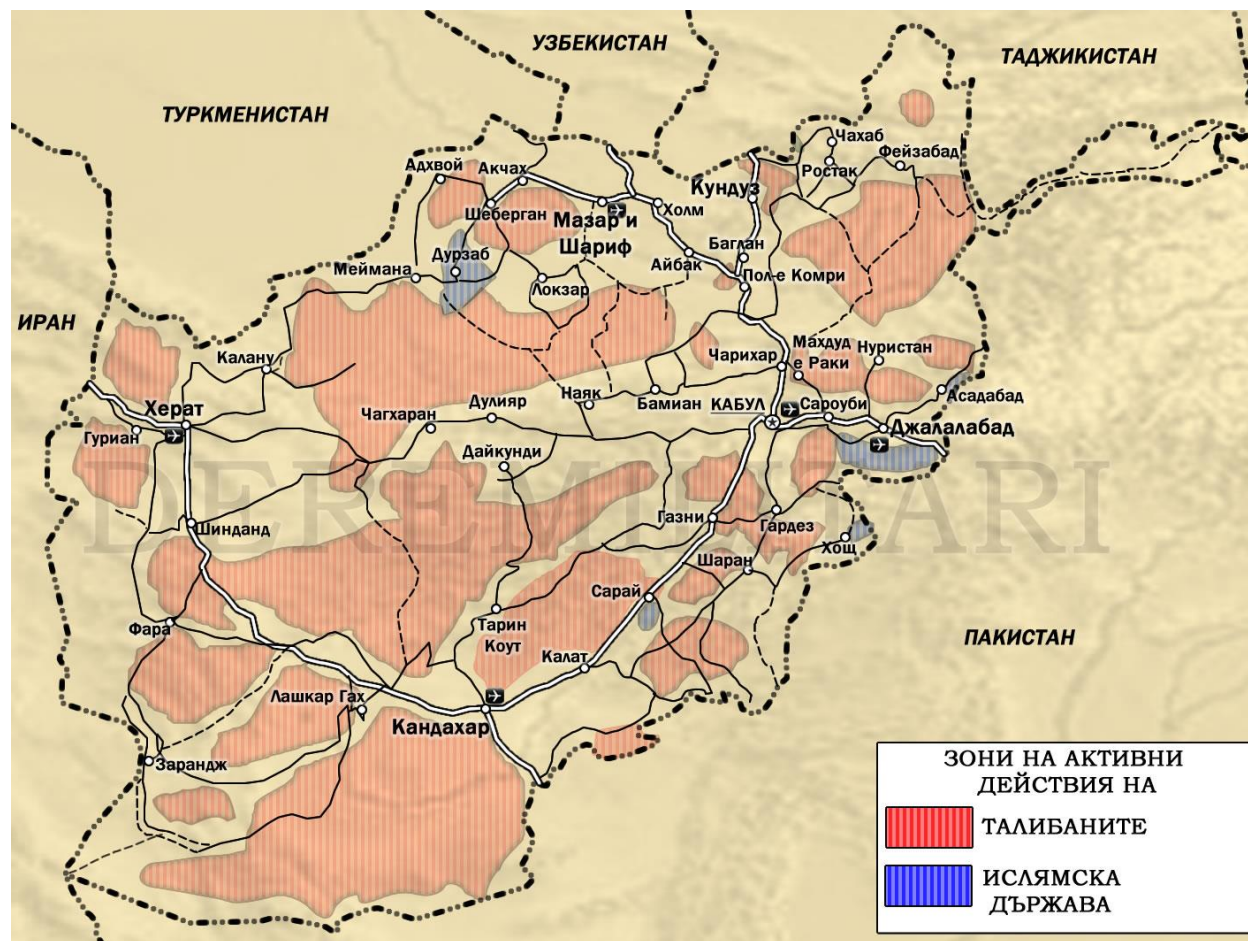
Изводите, които разузнавателните служби си вадят, са песимистични. ИД се засилва през последния месец в своите опити да влияе на симпатизанти в Европа. И докато за България няма регистрирана опасност, то за Западна Европа сигналите се увеличават.

Имаше опасения, че ИД ще опита да атакува по време на мероприятия като Октоберфест в Германия. Арестите в Холандия и Германия показват, че симпатизантите, които не са успели да се сражават в Сирия и Ирак, представляват най-голяма опасност заради

неудовлетворението, че не са станали активни бойци. Именно към тях ИД насочва вниманието си и именно този тип са арестуваните в ЕС през последната седмица десетина души, за които се смята, че са подготвяли мащабни атаки както в Европа, така и в Израел.

Според информацията, публикувана в специализираните доклади, ИД представлява опасност и за Балканите. Властите в Македония, Албания, Турция, Косово и Босна повишиха нивото на готовност, тъй като се очаква част от няколко стотинте балкански бойци, да се завърнат. През септември джихадисти в Сирия публикуваха видео кадри от т.нар. Албански батальон, който се сражава в Северозападна Сирия. Макар и малка по численост за мащаба на сирийската война, тази група от бойци може да представлява сериозна заплаха за сигурността в своята страна.

СИТУАЦИЯТА В АФГАНИСТАН

ООН публикува нови данни за цивилните жертви в Афганистан. Само за първите шест месеца на 2018 година, са загинали над 1700 души. От тях, 52% са убити при действия на местния клон на Ислямска държава. С около 1500 бойци, с които ИД разполага в Афганистан и Пакистан, групировката показва, че може да оцелява, дори когато воюва едновременно срещу правителството в Кабул, талибаните и международната коалиция.

Наскоро се заговори, че е възможен мир между правителството и талибаните. Това може да се окаже положително развитие за ИД, тъй като разочаровани талибаните биха поискали да се присъединят към ИД.

КАРТЕЛИТЕ ПРОМЕНЯТ КОНФЛИКТИТЕ – И СПОСОБИТЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕТО ИМ

В *De Re Militari* следим ситуацията в Мексико и района още от създаването на журнала. Правим го поради няколко причини: Централна Америка е жизненоважен район, през който преминава голяма част от световните икономически потоци; Мексико е свидетел на вълна от насилие от 2006 година, като жертвите преминаха над 200 000 души; наркотрафикът, от който се издържат най-големите престъпни синдикати в света, има световно значение, включително за Балканите и България; заради насилието и въздействието на картелите върху държавите, в които се развиват, в ООН се заговори за промяна на терминологията, за да могат и престъпни организации да бъдат изправяне пред Международния наказателен съд – засега това е невъзможно, тъй като подобни организации не са считани за държавен субект. Масовите убийства, фактическият контрол върху територии и икономическият ефект върху цели държави, наподобяват по мащаб конфликтните зони и именно тези факти водят до желанието да се промени правната рамка, за да могат и тези групи да бъдат изправяни пред правосъдието.

Цикълът на насилие в Мексико през последните години достига нови рекорди. През май месец, средно на всеки петнадесет минути някой губи живота си. Ако тенденцията се е запазила през цялата година, броят на убитите ще мине този от 2017, когато бяха убити 29 168 души. Покрай изборите тази година живота си загубиха 130 политици, включително 48 кандидата за парламента.

Насилието в Мексико е само част от тенденцията, наблюдаваща се по света. Гражданските конфликти са двойно повече от 2001 година, например. Броят на въоръжени групи, участващи в кръвопролития, също се увеличава. Според Международния комитет на Червения кръст, в сегашните конфликти участват средно между три и девет враждуващи помежду си групи. Над 20% от конфликтите са арена на сблъсък между повече от десет участници. Освен войните в Сирия, Либия и Йемен, има стотици групи, които се борят за контрол, като

повечето от тях са свързани по един или друг начин с мафия, картели, криминални организации, милиции, терористични групи, както с бунтовнически или про-правителствени фракции.

Този коктейл от криминалност, екстремизъм и бунтовнически действия е част от ежедневието в държави от Централна и Южна Америка, Субсахарска Африка и Северна Африка, Близкият изток и Централна Азия. Конфликтите днес не могат да бъдат спрени със споразумения за спиране на огъня или договори, тъй като повечето организации нямат респект към международните организации, а дипломатите и военните лидери не са сигурни как да реагират по най-добрия начин.

Отново можем да дадем Мексико за пример за подобна действителност. Властите смятат, че около 40% от страната е обект на хронична несигурност, насилие, отвлечения и разселване на населението. Щати като Гереро, Мичоакан, Тамаулипас и Веракруз са парализирани от организирана престъпност, като местните власти често откриват масови гробове. Откакто през 2006 година президентът Фелипе Калдерон започна войната срещу картелите, насилието между полицията, престъпните групи и картелите взе живота на близо 200 000 души. Има над 29 000 убийства за 2017 година, но 2018 може да се окаже още по-кървава. Само в Гереро над 2500 души бяха убити миналата година, повечето от които жертви на сблъсъци между 20 местни комунални групи за самозащита и 18 престъпни организации. Увеличава се и броят на т.нар. „нарко-градове“, които са под пълен контрол на картели и местните жители разчитат на производството на наркотици, за да се изхранват.

В Бразилия, където тази година също имаше избори, големи райони от най-развитите градове са под контрола на враждуващи помежду си наркокартели и милиции. Така например, около 20% от Рио де Жанейро е под контрола на Comando Vermelho (т.нар. Червена команда), Amigos dos Amigos (Приятелите на приятелите) или Terceiro Comando Puro (Трета чиста команда). Сао Пауло се смята, че неофициално е контролиран от Primeiro Comando da Capital. В по-малки градове в северна и североизточна Бразилия ситуацията е сходна, като картели и милиции

са създали подчинени на тях картели, където живеят хиляди цивилни. Картелите имат и свои затвори, а също и голямо участие в държавните центрове за задържане. Продажбата на гласове по време на избори е нещо нормално, местни политици разчитат на подкрепата на престъпния свят, за да получат място в парламента или общината. Заради насилието между враждуващи групи, 64 000 бразилци са загубили живота си през 2017 година. Насилие предизвикват и последвалите след всяка престрелка мащабни полицейски акции, като масовите задържания са често явление.

За съжаление на властите по света, картелите и престъпните групи в Южна Америка вече са излезли далеч извън пределите на държавите си. Някои от бразилските кланове като PCC оперират в седем държави. Картели като MS13 и Barrio 18 са превърнали цели райони на Ел Салвадор и САЩ в неконтролирани територии. Картелите от Меделин пък се разпространяват от Мексико към Аржентина. Тези групи имат свои клонове в Лагос, Карачи и Кейп Таун, както и в Западна Африка.

От гледна точка на международното право, криминалните групи като мафията, гангстери и картели, не са политически играчи, които могат да водят военни действия. Това означава, че те не могат да бъдат третираны като военни сили, нито че са способни да извършат военни престъпления. И все пак, действията им влияят директно на политическия процес и очевидно те имат политически амбиции. Въоръжени сили на картели контролират цели райони и градове, където събират данъци и изтощават населението. Картелите и престъпните групи може и да нямат като първоначално цел да заместят признатите правителство, но директният резултат от действията им е точно този.

Сблъсъците с картели предизвикват и масови изселвания на цивилни. Милиони са хората, които бягат от т.нар. „сиви конфликти“, но те не могат да потърсят убежище, защото според международното право и Международния наказателен съд, то е гарантирано само за хора, които бягат от войни. Правителствата избягват да приемат хора, бягащи от насилието на някой картел, защото това означава да признаят мащаба

на престъпността. Убийствата на журналисти и цивилни, нападенията над политици и други, са неща, характерни за традиционната война.

Тъй като престъпленията, извършвани от престъпни групи няма да спрат скоро, ООН, държавите членки и международните хуманитарни групи премислят как да бъде променена правната рамка, за да може да стигне до адекватен отговор на въпроса дали този тип насилие е чисто вътрешен проблем, или международен. Взимайки предвид, че картели и престъпни групи вече разполагат със средства за разузнаване, усъвършенствани оръжия и военна тактика, този проблем не може дълго да бъде замитан под килима.

Новата тенденция в конфликтите, създадена от дейността на картели, престъпни групи и милиции, задава въпросът какво е войната и какво не е. Дейността на такива организации е предизвикателство към установените правни норми и международното право. Някои хуманитарни групи вече тестват нови методи за справяне с проблема с милионите хора, които бягат от зоните на сблъсъци в „сивите конфликтни зони“. За последното десетилетия Червения кръст тихо прокарва програми в Рио, Порт-о-Пренс, Меделин, Мексико Сити, Карачи и други райони, определени като „ситуации на насилие“. Все пак е нужно да има много по-мощен отговор и действия от страна на правителствата, които да са адекватни на днешните реалности. Ако тези мерки не бъдат взети, хуманитарната и политическа ситуация ще се влошава още повече.